

KOMMUNLEDNINGSKONTORET
Rolf Ahlström

Socialnämnden 2011-09-07

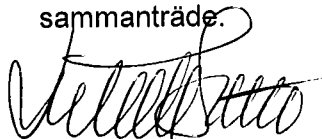
Riktlinjer och tillämpningsföreskrifter för handläggning av ärenden rörande ensamkommande barn

Sammanfattning

Täby kommun och Migrationsverket har i ett avtal överenskommit om att Täby ska tillhandahålla 14 platser för ensamkommande barn. Ansvaret för mottagandet delas av flera myndigheter varför riktlinjer och tillämpningsföreskrifter för stöd och mottagandet av ensamkommande barn behöver upprättas.

Riktlinjer och föreskrifter redovisas i särskilt dokument daterat 2011-08-11.

Socialnämndens ledamöter erhåller underlaget för information vid sammanträdet den 7 september 2011 för att sedan fatta beslut i ärendet vid kommande sammanträde.

Lisbeth Sämä
Socialchef

SOCIALNÄMNDEN

Riktlinjer för handläggning av ärenden rörande ensamkommande barn**Ensamkommande barn**

Ensamkommande barn är barn under 18 år som kommer till Sverige för att söka asyl utan medföljande förälder eller annan legal vårdnadshavare.

Alla ensamkommande barn har det gemensamt att de har separerats från sina familjer och sitt hemland. Flertalet har varit med om traumatiska händelser och bär på både smärta och sorg på grund av sina erfarenheter. Vårdplaneringen måste utgå från dessa omständigheter för att kunna förebygga ytterligare svårigheter i vuxen ålder.

Ansvarsfördelning enligt nationella regelverk

Flera myndigheter är berörda av mottagandet av ensamkommande barn. Migrationsverket, landstingen, länsstyrelserna och kommunerna ansvarar för olika delar i mottagandet.

Migrationsverket har ansvar för att:

- Ta emot och pröva ansökan om asyl.
- I förekommande fall göra åldersbedömningar.
- Efterforska barnets familjemedlemmar under asyltiden.
- Handlägga frågor som rör ekonomiskt bistånd till barnen.
- Arbeta med återvändandet för de barn som inte beviljats uppehållstillstånd.
- Göra prognoser och planera för behovet av mottagningsplatser i kommunerna.
- Teckna överenskommelser med kommunerna om mottagande av såväl ensamkommande barn som söker asyl som barn som beviljats uppehållstillstånd.
- Anvisa barnet till en kommun för boende.
- Ha ett övergripande ansvar för beredskap och kapacitet för mottagande av skyddsbehövande med uppehållstillstånd i kommunerna, vilket inkluderar mottagningsplatser för ensamkommande barn.
- Administrera ersättningar till kommunerna.

Landstinget ansvarar för att

Asylsökande ensamkommande barn får samma hälso- och sjukvård inklusive barnpsykiatrisk vård och tandvård som övriga barn i Sverige. Efter fyllda 18 år bedöms dessa barn, om de fortfarande är asylsökande, som vuxna och ska då endast ges omedelbar vård eller vård som inte kan anstå. Då upphör även landstingets skyldighet att bland annat ge förebyggande vård.

Socialstyrelsen ansvarar för

Tillsyn av det kommunala mottagandet av ensamkommande barn. Myndigheten styr och vägleder kommunerna genom föreskrifter och allmänna råd.

Kommunen ansvarar för att:

- Utredda barnets behov och fatta beslut om insatser och placering i lämpligt boende. Detta innebär också att utreda om en familj, t.ex. en anhörig, är lämplig och har förutsättningar att ta emot barnet.
- Utse god man. Ansökan till överförmyndaren får göras av Migrationsverket och socialnämnden.
- Anmäla behov av särskilt förordnad vårdnadshavare till tingsrätten.
- Se till att barnet får skolundervisning.
- Efter ett beviljat uppehållstillstånd ansvara för fortsatta insatser under barnets uppväxt samt för barnets integration. Ansvaret innebär även att efterforska var barnets familjemedlemmar finns.

Samtliga Sveriges kommuner kan bli ankomstkommun för ensamkommande barn. Det vill säga den kommun där barnet ger sig till känna. Ankomstkommunen ansvarar för att pröva barnets behov av bistånd till dess Migrationsverket har anvisat barnet till en kommun med vilken det finns en överenskommelse, anvisningskommunen.

Täby kommuns avtal och platsöverenskommelse

Sedan 1 januari 2010 har Täby kommun ett avtal med Migrationsverket att ta emot fem ensamkommande barn. Därefter, den 5 februari 2010, tecknades en avsiktsförklaring mellan Kommunförbundet Stockholms län och Länsstyrelsen i Stockholms län om ett gemensamt ansvar för utökning av länets platser för ensamkommande barn. Avsiktsförklaringen ledde fram till ett avtal mellan Migrationsverket och Täby kommun om att Täby tillhandahåller 14 platser. Avtalet är ett så kallat blandavtal, där minst tre platser är avsedda för asylsökande barn. Dessa platser återbesätts så snart beslut fattas om uppehållstillstånd.

God man

Överförmyndaren i den kommun där barnet vistas (befinner sig i) förordnar en god man. Den rättsliga prövningen av asylfrågan är en uppgift för det offentliga biträdet. Överförmyndaren fattar beslut om den gode mannens skäligen arvode. Den gode mannen har ingen försörjningsplikt gentemot barnet eller ansvar för daglig omvårdnad eller tillsyn.

Den gode mannen ansvarar för att

- företräda barnet i både vårdnadshavarens och förmyndarens ställe
- söka aktuella bidrag från Migrationsverket och socialtjänsten
- se till att barnet får en fungerande skolgång
- delta i utvecklingssamtal
- förvalta barnets tillgångar
- besluta om barnets boende
- vara ett stöd för barnet i samband med asylprövningen

Godmenskapet upphör när

- barnet fyllt 18 år
- barnet lämnar landet stadigvarande
- barnets vårdnadshavare anländer
- barnet erhåller permanent uppehållstillstånd och särskilt förordnad vårdnadshavare tillsätts.

Särskilt förordnad vårdnadshavare

När barnet beviljats uppehållstillstånd ska socialnämnden där barnet vistas (där barnet befinner sig) väcka talan eller anmäla behov av en särskilt förordnad vårdnadshavare hos tingsrätten. Överförmyndaren är skyldig att göra socialnämnden uppmärksam på att det finns förutsättningar för att utse en särskilt förordnad vårdnadshavare. Då barnet beviljats uppehållstillstånd kommer den särskilt förordnade vårdnadshavarens arbete att inriktas på den dagliga omsorgen och den långsiktiga planeringen för barnets framtid.

Ersättningar

Kommunerna får ersättning för mottagandet av ensamkommande barn såväl under tiden de är asylsökande som tiden efteråt för dem som beviljats uppehållstillstånd. Landstinget får ersättning för hälso- och sjukvård samt tandvård för asylsökande.

De kommuner som har en överenskommelse med Migrationsverket om mottagandet av ensamkommande barn får en årlig ersättning. Ersättningen är tänkt som en stimulansåtgärd för att underlätta mottagandet samt höja kvaliteten på mottagandet.

Det utgår också en årlig ersättning till kommuner som skrivit en överenskommelse med Migrationsverket om mottagande av skyddsbehövande och andra utlänningar. En sådan överenskommelse inkluderar också ensamkommande barn.

De kommuner som har en överenskommelse med Migrationsverket om att tillhandahålla boendeplatser ersätts för varje överenskommen plats. Täby har enligt avtal 14 boendeplatser. Därutöver utgår ersättning för varje belagd plats. Ersättningarna kan utgå till och med 20 års ålder, förutsatt att vården påbörjats före 18 års ålder.

Ersättning för faktiska kostnader när ett barn är i behov av vård med stöd av SoL eller LVU och placeras i annat hem, ansöks hos Migrationsverket. Kommunen får ersättning för kostnader i samband med utredning av ensamkommande barn vid placering i familjehem eller hem för vård eller boende.

Faktiska kostnader för god man ersätts av Migrationsverket.

Ersättning för skolverksamhet utgår till alla asylsökande barn.

En kommun kan också ansöka om ersättning för betydande extraordinära kostnader som kommunen haft för ensamkommande barn.

Information om regelverket och ersättningarnas storlek kan inhämtas på migrationsverkets hemsida www.migrationsverket.se

Vistelsebegreppet

Den kommun som Migrationsverket anvisat att ordna boende ska anses som barnets vistelsekommun enligt 2 kap 2 § socialtjänstlagen. Detta gäller oavsett hur kommunen väljer att ordna barnets boende. Gäller ej i frågor om god man och särskilt förordnad vårdnadshavare, då gäller var barnet faktiskt bor.

Sekretess

Även om det är motiverat med ett visst samarbete mellan socialnämnden och Migrationsverket råder det sekretess mellan myndigheterna. Socialnämnden kan dock lämna uppgifter till annan myndighet om uppgiftsskyldighet följer av lag eller förordning. Om socialnämnden får en begäran från Migrationsverket eller annan myndighet om att lämna upplysningar om ett enskilt barns förhållanden ska socialnämnden begära en precision av de begärda uppgifterna samt vilket lagstöd som åberopas.

Utredningen

När socialnämnden underrättats om att ett barn har anvisats av Migrationsverket ska utredning enligt 11 kap 1§ socialtjänstlagen (SoL) inledas och barnet besökas utan dröjsmål. Finns god man utsedd ska han/hon hanteras som part i föräldrars ställe. Utredningen ska belysa hur barnet kommit till Sverige, om barnets hemlandssituation, var vårdnadshavarna befinner sig och om det finns någon släkting eller annan närstående i Sverige. Barnets rätt till återförening med sina föräldrar ska respekteras.

Utredningen ska innehålla information om barnets fysiska och psykiska hälsostatus. Journalanteckningar från genomförd hälsoundersökning ska därför begäras in rutinemässigt från ansvarig hälso- och sjukvårdsenhet. BBIC ger en grundstruktur för att utreda, planera och följa upp insatser. När ensamkommande barn utreds är det naturligtvis svårt att utreda "föräldrarnas förmåga". Fokus får istället läggas på de övriga sidorna i triangeln; "barnets behov" och "familj och miljö."

Lagar och förordningar m.m. som gäller ensamkommande barn

SFS 1994:137 Lag om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA)

SFS 2001:453 Socialtjänstlagen (SoL)

SFS 2005: 429 Lag om god man för ensamkommande barn

SFS 2008:344 Lag om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.

SFS 1990:927 Förordning om statlig ersättning för flyktingmottagande

SFS 1994: 361 Förordning om mottagande av asylsökande m.fl.

SFS 1996:1357 Förordning om statlig ersättning för hälso- och sjukvård till asylsökande

SFS 2001:937 Socialtjänstförordningen

SFS 2001:976 Förordning om utbildning, förskoleverksamhet och skolbarnsomsorg för asylsökande barn m.fl.

Förordning (2002:1118) om statlig ersättning för asylsökande m.fl.

Förordning (2009:1561) om extra ersättning till kommuner 2010 för att påskynda utlänningars etablering på arbetsmarknaden

Proposition 2005/06:46 om mottagande av ensamkommande barn

För vidare tillämpning av lagar och förordningar se Socialstyrelsens aktuella föreskrifter, allmänna råd och meddelandeblad.

Tillämpningsföreskrifter för handläggning av ärenden rörande ensamkommande barn

När ett barn anvisas till kommunen sker detta genom att Migrationsverket faxar en anmälan, enligt 14 kap 1§ 2st socialtjänstlagen.

Socialnämnden ansvarar för att barnet får det stöd och den hjälp som föreskrivs i socialtjänstlagens 11 kap.1 och 2 §.

- Anmälan registreras
- Barnets behov ska utredas enligt BBIC.
- Beslut fattas om insatser och lämpligt boende. Beslut om anvisningsboende fattas direkt enligt 4 kap.1 § SoL. Tillsä tillse att barnet får tillgång till skolundervisning.
- Kontrollera att barnet har god man. I annat fall anmäls behovet till överförmyndaren. Tänk på att den gode mannens samtycke krävs vid beslut om insatser enligt SoL.
- Kontrollera att en hälsoundersökning har erbjudits barnet.
- Ombesörj att barnet får tillgång till förskola eller skola.
- Upprätta en vårdplan, inför beslut om stadigvarande placering i gruppboende eller familjehem, avseende barnets speciella vårdbehov och behov av stödinsatser. En genomförandeplan upprättas som konkretiserar insatserna och tydliggör ansvarsfördelningen.
- När uppehållstillstånd beviljats ska, i förekommande fall, en särskilt förordnad förmyndare utses.
- Efterforska var barnets familjemedlemmar finns.
- Vid avslag på asylsökans ska Migrationsverket samarbeta med socialnämnden för att underlätta återvändandet. Planerad vård fortsätter fram till dess att avvisningen verkställts.